

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนโสตสภานุอุปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโสตสภานุอุปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการที่ปรึกษาบุคลากรสถานศึกษา สถานักเรียน จำนวน 38 คน ในการรวบรวมข้อมูลได้รับแบบสอบถามคืน สมบูรณ์ครบถ้วนทุกฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งออกเป็น 2 ช่วง

ช่วงที่ 1 แบบสอบถามปัญหาการมีส่วนร่วมการบริหาร โรงเรียนของชุมชนตามแนวคุณภาพการศึกษา โรงเรียนโสตสภานุอุปถัมภ์ ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านวิชาการ จำนวน 10 ข้อ ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ จำนวน 9 ข้อ ปัญหาด้านบุคลากร จำนวน 10 ข้อ และปัญหาด้านบริหารทั่วไป จำนวน 8 ข้อ รวม 37 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อยและน้อยที่สุด ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.89

ช่วงที่ 2 แบบร่างการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำปัญหาในช่วงที่ 1 มาร่างเพื่อจัดกลุ่มสนทนา(FGD) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน วิเคราะห์ให้เห็นในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน โดยใช้ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ตรงกันมาจัดเป็น ระบบ กลไกและกิจกรรมการพัฒนางาน ตามวงจรเดมมิง(PDCA) เพื่อ

นำไปใช้สังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนโสตสภานุพัฒน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ค้นหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่า ของคอนนัค ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบ แบ่งออกได้เป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ปัญหาการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนโสตสภานุพัฒน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

1.1 โดยภาพรวมพบว่าการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าปัญหาการมีส่วนร่วม ด้านวิชาการมีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ ด้านบริหารงานทั่วไป มีปัญหามากเป็นอันดับสอง และด้านบุคลากร มีปัญหาน้อยกว่าทุกด้าน

1.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านวิชาการภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าการปรับปรุงหลักสูตรและวิเคราะห์หลักสูตรมีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ

1.3 ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การใช้งบประมาณมีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ

1.4 ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านบุคลากรภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การปรับปรุงกระบวนการพัฒนาบุคลากร มีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ

1.5 ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านบริหารงานทั่วไป ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การวางแผนงานอาคารสถานที่ มีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโรงเรียนโสตสภานุพัฒน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ในการจัดสนทนากลุ่ม มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโสตสภานุพัฒน์ มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน โดยออกแบบสำรวจ สร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยใช้แบบ

สำรวจเป็นเครื่องมือหาความจำเป็น โดยมีการทำงานที่เป็นความรับผิดชอบของคณะทำงานและการประชุมเพื่อกำหนดปัญหาทั้ง 4 ด้านของโรงเรียน โดยมีมาตรฐานที่ 14 เป็นเกณฑ์กำหนดเทียบกับสภาพที่เป็นปัจจุบันของโรงเรียนเพื่อทราบปัญหา

ขั้นที่ 2 ผลการเลือกประเด็นยุทธศาสตร์ปรับปรุงและดำรงรักษา โดยเลือกแบบสอบถามข้อที่มีปัญหามากที่สุดเพื่อวางแผนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ถ้าแบบสอบถามไม่มีปัญหาที่ไม่ต้องเลือก การถือการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ได้แก่การประชุม การวิเคราะห์ปัญหา การระดมความคิด การรับฟังข้อเสนอแนะและการให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามอันจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง ให้ครอบคลุมภารกิจงานทั้ง 4 ด้านของโรงเรียนและ ตามแนวมาตรฐานที่ 14 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)

ขั้นที่ 3 การวางแผน (P) วิธีการเข้ามามีส่วนร่วม โดยจัดประชุมทำแผน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบพร้อมทั้งกำหนดภารกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ให้ชัดเจน โดยมีคำสั่ง บันทึกการประชุม แผนงาน โครงการและกิจกรรมเป็นเครื่องมือดำเนินการ ให้ครอบคลุมภารกิจหลักของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน

ขั้นที่ 4 ปฏิบัติกิจกรรม (D) วิธีการในขั้นนี้ เป็นการจัดประชุมผู้ปฏิบัติให้ดำเนินการไปตามแผนและมีการนิเทศ กำกับ ติดตามระหว่างการทำงาน เครื่องมือได้แก่ คำสั่ง บันทึกการประชุม แผนงาน โครงการ และแบบรายงานระหว่างดำเนินการ ตามภารกิจหลักของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน โดยมีมาตรฐานที่ 14 เป็นเกณฑ์ปฏิบัติ

ขั้นที่ 5 ตรวจสอบและประเมินผล (C) มีวิธีการคือจัดทำมาตรฐานประเมินภายใน ด้วยสิ่งที่ชัดเจนเข้าใจตรงกัน และสามารถตรวจสอบได้ มีคณะทำงานจัดทำแบบตรวจสอบ และแบบประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ เกณฑ์การประเมิน แบบประเมินและแบบรายงาน การถือการตรวจสอบ ประเมินผล คืองานหลักทั้ง 4 ด้านของโรงเรียน เมื่อมีการตรวจสอบประเมินผลแล้ว นำข้อมูลดังกล่าวไปประกอบการตัดสินใจอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 การปรับปรุง แก้ไข พัฒนา(A) ขั้นนี้มีวิธีการประเมินเพื่อปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่ไม่เป็นไปตามความต้องการหรือยังต่ำกว่ามาตรฐานตัวชี้วัด หากภารกิจงานใดเป็นไปตามเกณฑ์หรือสูงกว่าเกณฑ์ให้รักษาไว้ เครื่องมือได้แก่ เกณฑ์ ตัวชี้วัด แบบประเมิน แบบสอบถาม ตามภารกิจหลักตามมาตรฐานที่ 14

ขั้นที่ 7 การมีส่วนร่วมรายงานผล มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการเครื่องมือ ได้แก่ การจัดทำเอกสาร แผ่นพับ สารสัมพันธ์ การประกาศทางหอกระจายข่าวของโรงเรียนและชุมชน เผยแพร่ในที่ประชุม แบบรายงานคืนสังกัด ภารกิจสำคัญในขั้นตอนนี้คือการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หลายรูปแบบเพื่อให้ทราบโดยทั่วกัน

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยพบแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม การมีส่วนร่วมของชุมชนเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนไอศกสภาอุปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 อภิปรายผลในแต่ละด้านดังนี้

1.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน เกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรและวิเคราะห์หลักสูตรมีปัญหา มากกว่าข้ออื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี บุรณพันธ์ (2538) วราภรณ์ บางเลียง(2534) อุดสาห์ พาสกุล และ พิมล มัธยมบุรุษ (2531) ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาในแผนการสอนไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เพราะขาดการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการ ปรับปรุงหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร

1.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมการใช้งบประมาณมีปัญหา มากกว่าข้ออื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ สักพันโรจน์ (2537 : 62) เจนนิง (Jenning, 1980) สนอง เครือมาก (2540) ฉนวนพล เสนาคนดรี (2541) ปกรณ์ กันอุปัท (2548: 174) สนั่นจิตร สุคนทรทรัพย์ (2532 : 126-128) และอุทัย บุญประเสริฐ (2529:33-36) พบว่า กรรมการสถานศึกษาที่เข้ามามีส่วนร่วม มีความรู้ด้านระบบบริหารงานของโรงเรียนไม่เพียงพอ เกี่ยวกับการบริหารงาน การเงิน งบประมาณ กฎหมาย และระเบียบ ในการใช้งบประมาณ รวมทั้งการร่วมติดตามการใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเข้ามามีส่วนร่วมด้านการใช้งบประมาณ

1.3 ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงกระบวนการพัฒนาบุคลากร มีปัญหา มากกว่าข้ออื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา หิมะยศ (2547:91) แมนนทร์ (Maneth, 1988) ทองฟู ศิริวงศ์ (2536:124) และสมพงษ์ เกษมสิน (2526:150) พบว่า การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงกระบวนการพัฒนาบุคลากร ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับน้อย คือการมีส่วนร่วมในการจัดให้มีการประเมินผล และ การปรับปรุงกระบวนการพัฒนาบุคลากร ตามแผนงานที่วางไว้ การจัดเกณฑ์หรือมาตรฐานในการปรับปรุงกระบวนการพัฒนาบุคลากร จากการประเมินว่าจะประเมินอะไร เมื่อใด ใช้วิธีใด ใครเป็นผู้ประเมิน และจะประเมินใคร การประเมินจะต้องจัดให้มีมาตรฐานเพื่อให้สำหรับเปรียบเทียบผลที่ได้จาก การพัฒนาบุคลากรก่อน ควรปรับปรุงเพียงไร วิธีการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงกระบวนการพัฒนาบุคลากร

1.4 ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านบริหารทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า การวางแผนงานอาคารสถานที่ มีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกวิทย์ บุญยะคงรัตน์ (2547) ภาณุกานต์ ช่อผกา (2548) และแวเนตร์ พัฒนาประดิษฐ์ (2548) พบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมการวางแผนงานอาคารสถานที่น้อย ได้แก่ การเข้ามามี ส่วนร่วมในการสำรวจ วิเคราะห์ กำหนดการวางแผนงานอาคารสถานที่ การวางแผนการใช้ อาคารสถานที่ การมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรม ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และร่วมพิจารณาการ วางแผนงานการใช้อาคารสถานที่ และร่วมเป็นคณะทำงานปรับปรุงอาคารสถานที่

ช่วงที่ 2 จากการค้นพบการมีส่วนร่วมของชุมชนในภารกิจงาน 4 ด้านของโรงเรียน คลอดจนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน นำมาประมวลสังเคราะห์เป็นรูปแบบการ บริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โอสอศกอุปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มีข้อสรุปดังนี้

ผู้วิจัยได้นำปัญหามาประมวลสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมี ส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตามภารกิจหลักของโรงเรียน โอสอศก อุปถัมภ์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไป โดย มีแนวมาตรฐานที่ 14 ของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เป็นเกณฑ์เทียบ ชั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมกำหนดประเด็นตามภารกิจงานทั้ง 4 ด้าน ชั้นที่ 2 การมี ส่วนร่วมตัดสินใจเลือกประเด็นปัญหาตามภารกิจงานทั้ง 4 ด้าน ชั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมวางแผน ตามภารกิจงานทั้ง 4 ด้าน ชั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานตามภารกิจงานทั้ง 4 ด้าน ชั้นที่ 5 การ มีส่วนร่วม ตรวจสอบ ประเมินผล ตามภารกิจงานทั้ง 4 ด้าน ชั้นที่ 6 การมีส่วนร่วมตัดสินใจ เลือก ประเด็นที่ยังต้องปรับปรุงและรักษาไว้ ชั้นที่ 7 การมีส่วนร่วม ปรับปรุง แก้ไข พัฒนา รักษาไว้ และชั้นที่ 8 การมีส่วนร่วมรายงานผล ซึ่งได้รูปแบบที่สอดคล้องกับ อรอนงค์ ธรรมกุล (2538) พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมได้แก่การให้สมาชิกองค์กรมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน การ ดำเนินการการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและสรุปผลกิจกรรมที่ สมาชิกในองค์กรร่วมกันปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล พรทิพา จุลสุคนธ์ (2542) พบว่า การเสริมสร้างศักยภาพของสถานศึกษาโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ขั้นตอน คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผลและร่วมรับผลประโยชน์และ การมี ส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 2 รูปแบบ คือ โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการเชื่อมประสานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เอกวิทย์ บุญยะคงรัตน์ (2547) ที่พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพ การศึกษา ภายในสถานศึกษา มี 4 ขั้นตอน ตามกระบวนการ PDCA ของเดมิ่ง สอดคล้องกับ

ภานุกานต์ ช่อผกา (2548) ที่พบว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ด้านผู้บริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใช้กระบวนการ PDCA ในการแก้ปัญหาสอดคล้องกับ แวเวนตร์ พิพัฒน์ประคิษฐ์ (2548) ที่พบว่า รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามแนว มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มีระบบ กลไก และกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

จากการที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โอสธสภาคูปถัมภ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผู้วิจัยหลายคน ทำให้มีความเชื่อมั่นว่า งานวิจัยครั้งนี้จะเป็นรูปแบบการบริหาร โรงเรียนแบบมี ส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่เป็นประ โยชน์ต่อการจัดการศึกษาของ โรงเรียนโอสธสภาคูปถัมภ์ และโรงเรียนอื่น ๆ สามารถนำไปเป็นแนวทางบริหารโรงเรียนให้เกิด ประโยชน์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนว มาตรฐานคุณภาพการศึกษา โรงเรียน โอสธสภาคูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพิ่มเติม ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านวิชาการควรจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้ด้าน หลักสูตรทั้ง 8 สารให้ชุมชนได้ทราบ การจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สื่อ IT การสืบค้นทาง Internet การจัดการเรียนรู้โดยผู้ปกครอง การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านงบประมาณ ควรจัดตั้งมูลนิธิประจำโรงเรียน เพื่อนำดอกผลมาพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน มีการระดมทรัพยากรภายนอกมาใช้ในโรงเรียน เผยแพร่ความรู้ระเบียบการเงินพัสดุและการควบคุมภายในให้ชุมชนได้รับทราบ

1.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านบุคลากรเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับบทบาทอำนาจ หน้าที่ให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ โดยเฉพาะบทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่ เกี่ยวข้องกับบุคลากร ในสถานศึกษายังไม่มีระเบียบที่ชัดเจนออกมา และเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่อาจ กระทบต่อขวัญ กำลังใจของบุคลากร ในสถานศึกษาได้

1.4 การมีส่วนร่วมด้านบริหารทั่วไป ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ ให้เกิดความตระหนักเรื่องความรักและความผูกพัน ของโรงเรียนกับชุมชนอันเป็นสถาบันหนึ่งที่ต้องช่วยกันพัฒนา และดูแลรักษา ระดมทรัพยากรจากภายนอกมาซ่อมแซมหรือก่อสร้างเพิ่มเติม ไม่รอแต่งบประมาณจากรัฐอย่างเดียว

2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน

2.2 ควรวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหาร โรงเรียนเพื่อให้เกิดรูปแบบที่หลากหลาย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของชาติสืบไป

2.3 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาความพร้อมและความต้องการ ตลอดจนคุณสมบัติในการดำรงตำแหน่งของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

